

Организација рачунара – И

1.(20) Једноадресни процесор са меморијски раздвојеним улазно/излазним и адресним простором, меморија, периферија PER0 (adrCR=ff10h, adrSR=ff11h, adrDR=ff12h), периферија PER1 (adrCR=ff20h, adrSR=ff21h, adrDR=ff22h) и периферија PER2 (adrCR=ff30h, adrSR=ff31h, adrDR=ff32h са придруженим контролором периферије DMA (adrCR=ff00h, adrSR=ff01h, adrDR=ff02h, adrCNT=ff03h, adrAs=ff04h, adrAd=ff05h) повезани су системском магистралом са 16-битном адресном и 16-битном магистралом података. Адресирање је на нивоу 16-битних речи. Механизам прекида је векторисан, а број улаза у IV табелу за PER0, PER1 и PER2 је одређен фиксно и износи 0, 1 и 2 респективно. У управљачким регистрима бит 0 је Start којим се дозвољава почетак операције, бит 1 одређује смер операције (0-улаз, 1-излаз), бит 5 је Enable којим се дозвољава прекид, а у статусним регистрима бит 4 је Ready који сигнализира спремност контролера. Бит 3 управљачког регистра DMA контролера задаје режим рада (0-блоковски, 1-циклус по циклус), док бити 2 и 1 вредношћу 10 означавају да се ради трансфер типа меморија-меморија. Написати главни програм и одговарајућу прекидну рутину којима се: прво врши читавање низа A(i) (i=0...FFh) са PER0 у меморијски блок који почиње од адресе 1000h, затим коришћењем DMA контролера 100h читаних података се преноси у меморијски блок који почиње од адресе 2000h, након тога се врши слање пренетих 100h података(почевши од адресе 2000h) на периферију PER1. Улаз са PER0 реализовати испитивањем бита спремности, пренос из меморије у меморију коришћењем DMA контролера који ради у блоковском режиму рада, а излаз на PER1 реализовати механизмом прекида.

2. (20) Рачунар поседује виртуелну меморију страничне организације и јединицу за убрзавање пресликавања виртуелних у физичке адресе (TLB јединица). Виртуелни адресни простор је величине 8 Гбајта и подељен је на странице величине 8 Кбајт. Физички адресни простор је величине 8 Гбајта и подељен је на блокове величине 8 Кбајт. Адресе у виртуелном и физичком адресном простору се односе на речи ширине 2 бајта. TLB јединица је реализована са асоцијативним пресликавањем и може да садржи делове дескриптора 256 страница различитих процеса. Број процеса је 16.

(10) Нацртати табелу страница и TLB јединицу и означити све капацитете и ширине поља.

(5) Објаснити функцију свих делова табеле страница и TLB јединице, као и значење свих поља једног улаза табеле страница и TLB јединице. Објаснити ко и када поставља и користи свако од поља улаза табеле страница и TLB јединице.

(5) Објаснити цео поступак пресликавања виртуелне у физичку адресу и у оквиру тога прецизно објаснити:

1. Шта се све ради када се утврђује да у TLB јединици постоји дескриптор странице, као и шта се од тога ради хардверски а шта софтверски.
2. Шта се све ради када се утврђује да у TLB јединици не постоји дескриптор странице, као и шта се од тога ради хардверски а шта софтверски. Навести шта се ради у два ситуацијама које том приликом могу да настану и то једанпут када је страница у меморији и други пут када страница није у меморији, као и шта се од тога ради хардверски а шта софтверски.
3. Шта се све ради када процес, који је био блокиран због тога што дескриптор странице није био у TLB јединици и страница није била у меморији, постане деблокиран, добије процесор и поново покуша превођење исте виртуелне у физичку адресу, као и шта се од тога ради хардверски а шта софтверски.

Напомене: На испиту нису дозвољена никаква помоћна средства, ни калкулатори ни литература. Испит траје 3 сата.

Организација рачунара – К2

1. (15) Адресни простор процесора је величине 8GB, адресибилна јединица је 16-битна реч, а вишечни бројеви се смештају тако да је на нижој адреси нижа реч. Процесор је једноадресни са раздвојеним меморијским и улазно/излазним адресним просторима, а механизам прекида је векторисан. IV (*Interrupt Vector*) табела почиње од адресе на коју указује регистар IVTP (*Interrupt Vector Table Pointer*), а регистар IVTP има вредност 2. Процесор има три улазне линије IRQ0, IRQ1 и IRQ2 за спољне маскирајуће прекиде, при чему је IRQ0 највишег приоритета, а IRQ2 најнижег приоритета, на које су везане периферије PER0, PER1 и PER2, респективно, којима треба доделити улазе 5, 6 и 7 у вектор табели, и којима одговарају прекидне рутине на адресама 1000h, 1005h и 100Ah, респективно. Адресе 8-битних регистара у којима се чувају бројеви улаза су 3h, 5h и 7h, респективно. Не прихвата се прекид истог нивоа приоритета. Улаз 0 у IV табелу се користи у свим осталим случајевима. У PSW-у постоји бит I (*Interrupt Enable*) који се брише у микропрограму за обраду прекида, као и одређен број L бита. При прекиду се на стеку чувају PC, PSW и ACC тим редом. Стек расте према нижим локацијама, а SP показује на последњу заузету локацију. Акумулатор је 16-битни. Дат је део главног програма на слици 1, прекидне рутине на слици 2, изглед дела меморије почев од адресе 0 дат је на слици 3. Инструкција на адреси 0100h означена је као 1. (прва) по редоследу извршавања, а свака следећа инструкција која се извршава означена је следећим редним бројем. У току извршавања 2. инструкције стиже захтев за прекид по линији IRQ2, у току 5. по линији IRQ0, а у току 7. по линији IRQ1. На почетку су сви бити PSW-а постављени на 0. У регистру маске IMR бит i одговара линији IRQ i ; вредност овог регистра је 6h. Инструкције RTI, INTE и INTD не реагују на прекид.

Слика 1

Адреса	Наредба
0100h	INTE
0101h	LOAD 1h
0103h	INCA
0104h	DECA
0105h	STORE 1h
0107h	INTD

Слика 2

Адреса	Наредба
1000h	INCA
1001h	STORE 1h
1003h	DECA
1004h	RTI
1005h	POPA
1006h	STORE 1h
1008h	PUSHA

Слика 3

Адреса	Садржај
0000h	1001h
0001h	0001h
0002h	1003h
0003h	0000h
0004h	1000h
0005h	0000h

- a) (3) Написати део програма којим се додељују бројеви улаза наведеним периферијама.
b) (3) Нацртати изглед првих 8 улаза у вектор табели, означити адресе релевантних локација и уписати садржаје у њих.
c) (3) Написати секвенцу адреса наредби које се редом извршавају, почев од адресе 0100h.
d) (3) Приказати садржај свих познатих локација на врху стека након извршавања 8. инструкције. За сачувану вредност PSW дати само вредност бита I и L. Назначити у коме смеру расте стек.
e) (3) Која ће се вредност налазити на локацији 0000h након извршења секвенце под c)?

2. (5) Модули мод3, мод2, мод1 и мод0, од којих је мод3 највишег, а мод0 најнижег приоритета, учествују у арбитражи да би могли да реализују циклус на магистрали.
Нацртати структуру арбитража за случај паралелне арбитраже и повезати ове модуле на арбитражор водећи рачуна о њиховим приоритетима. Објаснити како се реализује арбитража.